

Møte tirsdag den 20. februar kl. 15.10

President: G u n n a r S k a u g

D a g s o r d e n (nr. 19):

1. Innstilling fra utenrikskomiteen om lov om iverksetjing av visse internasjonale ikkje-militære tiltak i form av avbrot eller avgrensing av økonomisk eller anna samkvem med tredjestatar eller rørsler (Innst. O. nr. 50 (2000-2001), jf. Ot.prp. nr. 10 (2000-2001))
2. Referat

Presidenten: Den reglementsmessige tid for formiddagsmøtet er for lengst over. Presidenten vil foreslå at Odelstinget fortsetter dette møtet inntil dagens kart er ferdigbehandlet, dvs. at det ikke settes kveldsmøte. Presidenten har tillit til at Odelstingets medlemmer ser til at denne saken blir behandlet innenfor en forsvarlig tidsramme. – Det anses vedtatt.

Utenriksminister Thorbjørn Jagland overbrakte 1 kongelig proposisjon (se under Referat).

Presidenten: Representanten Torbjørn Andersen vil framsette et privat lovforslag.

Torbjørn Andersen (Frp): Jeg vil på vegne av meg selv, Lodve Solholm og Ulf Erik Knudsen få framsette et forslag om opphevelse av lov 6. juni 1975 nr. 29 om eien-domsskatt til kommunene.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

S a k n r . 1

Innstilling fra utenrikskomiteen om lov om iverksetjing av visse internasjonale ikkje-militære tiltak i form av avbrot eller avgrensing av økonomisk eller anna samkvem med tredjestatar eller rørsler (Innst. O. nr. 50 (2000-2001), jf. Ot.prp. nr. 10 (2000-2001))

Einar Steensnæs (KrF) (komiteens leder og ordfører for saken): Til tross for at det står et bredt flertall bak innstillingen til Ot.prp. nr. 10, er likevel behandlingen av denne saken blitt spesiell. Flertallet har kommet til at både lovens overskrift og utformingen av § 1 i loven må endres. Det skjer svært sjelden her i Stortinget. En må faktisk 25 år tilbake for å finne et tilsvarende tilfelle. Hele innretningen på loven er blitt endret, fullmakten er avgrenset til en bestemt type tiltak, og komiteen presiserer at demokratihensyn må tillegges betydelig vekt før Regjeringen eventuelt gjør bruk av fullmakten.

Bakgrunnen for at denne saken er fremmet for Stortinget, er knyttet til det forhold at Norge stadig oftere må ta stilling til omforente holdninger og tiltak som fremmes i det internasjonale samarbeidet. Disse tiltakene har ulik

karakter og kan omfatte ulike internasjonale organisasjoner. Det gjelder FN og FNs mange underorganer, det gjelder Verdensbanken og IMF, det gjelder NATO, OSSE, EØS og det øvrige samarbeidet som Norge har med EU.

Det er Regjeringen som på Norges vegne håndterer slike spørsmål. Innenfor de fullmakter som Stortinget gir, sørger Regjeringen for at spørsmål om tilslutning til posisjoner, strategier og tiltak blir avklart og gjennomført. Vanligvis er det ikke nødvendig å forelegge dette for Stortinget i det enkelte tilfellet. Bare i helt spesielle tilfeller er det nødvendig at norsk tilslutning til vedtak i internasjonale fora må stadfestes gjennom en eksplisitt hjemmel gitt ved lovvedtak i Stortinget. Dette vil f.eks. gjelde i de tilfeller der Norge ønsker å slutte seg til internasjonale sanksjonstiltak mot tredjestater som innebærer inngripen i privatrettslige forhold. En slik lov hjemmel vil være nødvendig for en effektiv oppfølging av sanksjonsvedtakene og for å kunne strafferettslig forfølge brudd på de vedtatte sanksjonsbestemmelsene. Når det gjelder militære tiltak som Norge ønsker å delta i, trengs også særskilte vedtak.

Regjeringens begrunnelse for å fremme en slik fullmaktslov som gir Regjeringen anledning til å gjennomføre visse tiltak etter vedtak i internasjonale organer, er hensynet til en effektiv og troverdig gjennomføring av slike vedtak for Norges del. Samtidig understrekes det at det uansett vil være en forutsetning at Regjeringen konsulterer Stortinget før iverksetting av slike tiltak. Selv om det er svært sjelden at det er aktuelt å avbryte økonomiske forbindelser med et land, er flertallet enig i at det er viktig at Norge kan tiltre slike tiltak raskt og effektivt når forutsetningene for tiltredelse er til stede. Det er faktisk 14 år siden det ble vedtatt en norsk lov om omfattende økonomiske sanksjoner mot et land – i dette tilfellet mot Den føderale republikken Jugoslavia. Det kan likevel være hensiktsmessig å ha en fullmaktslov som gir Regjeringen nødvendig handlefrihet i særlige tilfeller. Et stadig tettere internasjonalt samarbeid om demokrati og menneskerettigheter vil kunne gjøre slike tiltak mer aktuelle i fremtiden. Der hvor en mer tidkrevende prosess med eget lovvedtak vil ha vesentlige ulemper i forhold til de demokratihensyn som kunne begrunne ordinær lovbehandling, bør en fullmakt kunne gis på nærmere gitte vilkår.

Regjeringens forslag til lovutforming foranlediget imidlertid flere kritiske spørsmål fra komiteens side. Spørsmålene som er stilt til departementet, følger som trykt vedlegg til innstillingen sammen med svaret fra utenriksministeren. Besvarelsen er avklarende i forhold til flere av de innvendingene som er reist mot lovforslaget, og er derfor vesentlig for en rett forståelse og innramming av fullmaktsloven.

Det er tre forhold som det har vært særlig viktig å få avklart:

1. Regjeringens forslag til utforming av §1 avgrenser fullmakten til bare å gjelde forhold knyttet til Den europeiske unionen innenfor den felles utenriks- og sikkerhetspolitikken. Hva skjer dersom EU ikke klarer å samle seg om et felles standpunkt i en spesiell sak? Kan det ikke tenkes at en slik fullmakt likevel

vil kunne anvendes dersom f. eks. de fleste EU-land og USA er enig i tiltakene?

2. Departementets forslag til § 1 mangler en distinkt avgrensning. Det er ingen avgrensning i forslaget med hensyn til hvilke typer tiltak som det kan være aktuelt å gjennomføre i henhold til fullmakten. Regjeringens opprinnelige formulering er faktisk åpen som en låvedør her. I utgangspunktet åpner formuleringen også for å kunne gjennomføre militære tiltak på fullmakt, selv om merknadene og settingen i proposisjonen avklarer dette forhold. En har altså fått fastslått at Regjeringens hensikt ikke har vært å åpne for militære tiltak på fullmakt.
3. Proposisjonen drøfter ikke de viktige demokratihensyn som åpenbart vil komme under press ved benyttelse av denne type fullmaktslover.

I svarbrevet fra utenriksministeren blir det foretatt flere viktige presiseringer som må legges til grunn for en rett forståelse av loven:

For det første: Departementet presiserer at «lovforslaget omfatter kun ikke-militære tiltak». Tiltakene det siktes mot, skal kunne gi «en rask reaksjon mot tredjeland i form av avbrytelse av økonomisk eller annet samkvem». Alle militære tiltak holdes altså utenom. Denne avgrensingen av fullmakten er nå tatt inn i lovens § 1 fra komiteens side.

For det andre bekrefter utenriksministeren i svarbrevet at en slik fullmaktslov kan innebære en svekkelse av viktige demokratihensyn fordi «man ikke får den samme grundige forberedelse og den offentlige debatt som normalt vil gå forut for vedtakelsen av en særskilt formell lov i Stortinget». Etter flertallets syn bør derfor dette tilsi at en slik fullmaktslov bare bør brukes i slike tilfeller hvor en formell lovbehandling i Stortinget vil kunne vesentlig svekke virkningene av sanksjonene. Det vil for øvrig også være en anledning for Regjeringen til til enhver tid å kunne konsultere Stortinget når det gjelder bruk av fullmaktsloven i det enkelte tilfellet.

Når det gjelder presiseringen og avgrensingen av tiltakenes art, mener flertallet at dette er så vesentlig at dette også bør avspeiles i utformingen av lovens overskrift og i utformingen av lovens § 1. Flertallet foreslår derfor en slik endring i ordlyden både i overskriften og i utformingen av § 1.

Flertallet mener at en slik fullmaktslov ikke utelukkende skal kunne knyttes til vedtak som er gjort av EU innenfor rammen av den felles utenriks- og sikkerhetspolitikken. I dette tilfellet innebærer flertallets forslag en substansiell endring i forhold til Regjeringens forslag. Hvorfor skal Norge være så bundet av en enighet i EU for å kunne tiltre internasjonale tiltak raskt og effektivt? Det kan jo tenkes at EU ikke klarer å fatte et bindende vedtak i et bestemt tilfelle når det gjelder internasjonale, ikke-militære tiltak. Skal dette begrense Norges handlingsrom og muligheter for tilslutning dersom vi mener tiltakene ellers er på sin plass? Det ville være urimelig. Derfor mener flertallet at fullmaktsloven også bør omfatte tiltak som det synes å være bred internasjonal oppslutning om, og der de fleste EU-land og USA deltar. Hvis

slik bred enighet ikke foreligger, bør saken forelegges Stortinget gjennom egen lovproposisjon, slik det praktiseres i dag.

Det er grunn til å understreke at alle slike sanksjoner må forankres i vedtak i Sikkerhetsrådet. Dette understrekes også i proposisjonen. Likevel bør det, etter flertallets syn, kunne gjennomføres sanksjonstiltak med norsk tilslutning etter denne loven, selv om et eksplisitt vedtak i Sikkerhetsrådet blir blokkert av et veto av noen av de faste medlemmene. Dette er også i tråd med Regjeringens syn. Forutsetningen for en slik tiltredelse må være en bred enighet blant våre nærmeste internasjonale samarbeidspartnere som de fleste EU-landene og USA. Og uansett må spørsmål om iverksettning av økonomiske sanksjoner bli drøftet med den utvidede utenrikskomiteen før slik iverksettning.

Mindretallet, SV og Senterpartiet, går mot forslag til en slik fullmaktslov. Mindretallet trekker fram de samme innvendingene til lovutformingen som flertallet, men kommer altså til at de må avvise lovforslaget. Et alternativ kunne selvfølgelig være å sende hele lovforslaget tilbake til Regjeringen for nødvendig bearbeiding og presisering. Den muligheten har jeg som saksordfører selvfølgelig vurdert. Men jeg har for min del heller valgt å gå inn i den uferdige lovformuleringen, klargjøre premisse- og innarbeide i lovteksten de presiseringene som måtte til for å skape en bedre sammenheng mellom det som må være lovens intensjon, og lovens utforming. Sammen med den forståelse som nå blir lagt til grunn, på bakgrunn både av komiteflertallets presiseringer og utenriksministerens brev, mener jeg lovutkastet er blitt slik at det kan anbefales til vedtak i Odelstinget i dag.

Kjell Engebretsen (A): Norge er systematisk invitert til å delta i forskjellige EU-tiltak innenfor den felles utenriks- og sikkerhetspolitikken. Det har vært naturlig for oss å delta der hvor tiltakene har en bred internasjonal tilslutning, og tiltak det i denne sammenheng kan være snakk om, dreier seg om å opprettholde eller gjenopprette internasjonal fred og sikkerhet, vern av grunnleggende rettigheter osv. Det er i denne sammenhengen altså ikke snakk om bruk av militær makt.

Når saksordføreren her peker på at denne saken gjennom den endringen komiteen har gjort i § 1, totalt er endret, og at lovens ramme er innskrenket, er ikke det riktig. Det har aldri vært noen uenighet mellom Regjeringen og komiteen i forståelsen av disse sakene. Det er eksakt det samme som fremkommer her nå. Men det var et spørsmål om eksplisitt å skrive inn at det ikke dreide seg om deltakelse i eller støtte til militære aksjoner. Det har altså aldri vært på tale i denne loven.

Når Norge finner det formålstjenlig, hensiktsmessig og fornuftig å slutte seg til spesielle EU-vedtak innenfor den felles utenriks- og sikkerhetspolitikken, kan det oppstå situasjoner hvor det vil være nødvendig med hjemmelsgrunnlag i lov rettet mot dette spesielle tiltaket.

Det lovforslaget vi nå behandler, skal kunne sikre en rask, effektiv og troverdig reaksjon fra vår side i de tilfeller hvor nettopp hurtigheten vil være avgjørende.

Denne loven er altså ikke fremmet for å fjerne debatten rundt slike saker fra offentligheten, det parlamentariske miljøet eller Stortinget, men må betraktes som en sikkerhetsventil til bruk i de tilfeller hvor en meget rask handling fra Norges side er nødvendig. Det er det denne loven er ment brukt til.

Men også i disse tilfellene, altså når en rask handling er nødvendig, vil det forut for Regjeringens beslutning ha foregått konsultasjoner med Stortingets aktuelle organer. Det er ikke lagt til grunn at loven skal komme til anvendelse i de tilfeller hvor vanlig prosedyre med behandling i denne sal er mulig, uten å svekke målet med handlingen.

Senterpartiet og SV vil naturligvis selv argumentere for det syn de har i denne saken, men når deres hovedargument for å gå imot innstillingen fra komiteens flertall er at det ikke foreligger et tilstrekkelig godt begrunnet behov for den foreslåtte fullmactsloven, så vil jeg imøtegå det for min del. Behovet er nettopp at det *kan* oppstå en situasjon hvor en så rask og en så effektiv handling er en forutsetning for at handlingens effektivitet skal være troverdig og brukbar. Regjeringen vil også i slike tilfeller gjennom konsultasjoner med Stortingets organer få prøvd om situasjonen er av en slik karakter at en så rask handling er påkrevd. Det kan altså Regjeringen få diskutert med Stortinget, om man er enig i at i *denne* situasjonen kreves det faktisk en så rask handling.

Det er først når sanksjonene blir vesentlig svekket gjennom at man bruker lang tid på å få satt dem ut i livet, at denne fullmactsloven skal anvendes.

Til slutt til dette som saksordføreren så utmerket understreket, at lovforslaget ikke omfatter militære eller støtte til militære aksjoner. Det har altså aldri vært meningen. Det er viktig å få presisert at dette er ikke noe som komiteen har endret gjennom sin behandling. Det har aldri vært hensikten med lovforslaget at det skulle omfatte også militære eller støtte til militære aktiviteter.

Presidenten: Det er bedt om replikk, men presidenten vil foreslå at det ikke gis adgang til replikker nå, men at man kan tegne seg til senere innlegg. – Det anses vedtatt.

Jan Petersen (H): I prinsippenes verden er ikke dette noen enkel sak, fordi den helt åpenbart forrykker forholdet mellom storting og regjering. I virkelighetens verden tror jeg imidlertid at saken er forholdsvis grei. Det skyldes ikke minst at komiteen gjennom behandlingen har rammet fullmakten ganske tydelig inn.

Det ene ligger i understrekningen av konsultasjoner med Stortingets organer, men det som kanskje er viktigere, er at man samtidig understreker at hvis det er en meget kontroversiell sak, så skal den fremlegges som lovproposisjon. Ja, komiteen knytter faktisk sine resonnerer om kontroversiell sak opp til at det skal være bred enighet om tiltakene blant våre nærmeste internasjonale samarbeidspartnere. Jeg har ikke for vane å sitere fra innstillinger, men jeg vil allikevel gjøre et lite unntak denne

gangen, fordi jeg synes at det komiteen skriver, er særlig viktig. Den sier bl.a.:

«Flertallet legger til grunn at dersom det ikke er bred enighet blant våre nærmeste internasjonale samarbeidspartnere, herunder de fleste EU-landene og USA, er det en indikasjon på at aktuelle sanksjonsvedtak internasjonalt er så kontroversielt at Regjeringen må trekke Stortinget inn på normal måte ved å legge fram lovproposisjon om sanksjonene.»

– Det må man si er ganske klar tale – meget fornuftig, meget bra.

Den tredje innrammingen ligger i at man bare skal anvende fullmakten når sanksjonene blir vesentlig svekket ved tidsforbruket. Det tror jeg ikke vil oppstå i mange tilfeller. Vi husker fra tidligere hjemmelslover at de er meget, meget enkle i sin utforming, for å si det litt forsiktig. Derfor er det nesten bare Stortingets reglement som setter grensen for hvor raskt slike saker skal behandles. Derfor tror jeg sant å si at dette er en fullmakt som ikke vil bli anvendt i svært lang tid, og den vil i mange tilfeller heller ikke tilfredsstillende disse formelle kravene.

Det eneste som jeg må innrømme jeg har litt problemer med å forstå, er hvorfor noen henger vedtaket opp mot vedtak i Sikkerhetsrådet. Det spørres om ikke dette er noe som er spilt over fra en helt annen debatt, nemlig debatten om det folkerettslige grunnlaget for militære tiltak, slik som vi hadde det i Kosovo. Der er debatten om sikkerhetsrådsvedtak relevant. Men jeg må ærlig talt innrømme at i denne saken synes jeg ikke det er spesielt relevant.

Johan J. Jakobsen (Sp): Den fullmactslov som blir vedtatt av Odelstinget i dag, vil ha en helt annen overskrift enn den lovproposisjon som Regjeringen la fram i fjor høst.

Når komiteen sier at den opprinnelige fullmakten ikke er presist formulert, er det en hensynsfull formulering. Som en enstemmig komite sier, måtte proposisjonen oppfattes slik at fullmakten gjelder «alt som EU måtte vedta innen området for den felles utenriks- og sikkerhetspolitikken».

Saksordføreren brukte uttrykket at proposisjonen var «åpen som en låvedør».

Det lovutkast flertallet støtter, gjør det klart at den fullmakt Regjeringen ber om, kun omfatter ikke-militære tiltak. Det siste utkastet omfatter heller ikke lenger bare vedtak som er gjort av Den europeiske unionen innenfor den felles utenriks- og sikkerhetspolitikk, men gjelder generelt for iverksettning av internasjonale tiltak i forbindelse med visse økonomiske sanksjoner.

Når Senterpartiet har valgt å gå imot den foreslåtte fullmactsloven, skyldes det i hovedsak to forhold:

For det første: Proposisjonen sannsynliggjør etter min og Senterpartiets oppfatning ikke behovet for en ny fullmactslov, i tillegg til den lov vi allerede har når det gjelder vedtak i FN, og hvor Norge er folkerettslig forpliktet til å følge opp vedtak. For det andre mener Senterpartiet at en må søke å unngå så langt det er mulig, at viktige saker, som bl.a. kan omfatte sanksjoner overfor andre land,

blir behandlet på en slik måte at ikke offentligheten gis tilfredsstillende innsyn. Presiseringer fra flertallets side om at slike saker skal behandles av den utvidede utenrikskomiteen, er selvsagt viktig, men det dreier seg allikevel om behandling i et lukket møte uten offentlig innsyn.

Flertallet åpner for bruk av denne fullmaktsloven også i tilfeller hvor et sanksjonsvedtak ikke har fått den nødvendige støtte i FNs sikkerhetsråd. Etter Senterpartiets og SVs mening er det spesielt betenkelig at Regjeringen gis en vidtrekkende fullmakt i sanksjonssaker hvor en av stormaktene har lagt ned veto i Sikkerhetsrådet.

Den fullmaktslov som ligger til behandling, innebærer at det overføres beslutningsrett fra storting til regjering. Forholdet mellom storting og regjering forrykkes, slik Jan Petersen helt korrekt uttrykte det. Det er en utvikling som Senterpartiet ikke ønsker å bidra til, iallfall ikke med utgangspunkt i en sak hvor behovet for loven ikke kan sies å være særlig godt begrunnet. I løpet av de siste 14 år er det, som saksordføreren nevnte, vedtatt bare én norsk lov om omfattende økonomiske sanksjoner. Det virker lite sannsynlig at det vil kunne oppstå situasjoner hvor det vil være naturlig og rimelig at hensynet til en rask reaksjon i en sanksjonssak skal gå foran hensynet til åpenhet og offentlig debatt før sanksjonsvedtaket fattes.

Mot denne bakgrunn vil jeg anbefale at Odelstinget ikke gir sin tilslutning til den foreslåtte fullmaktslov. Jeg sitter igjen med det inntrykk at flertallet i prinsippet egentlig er enig med mindretallet, men som Jan Petersen sa, i virkelighetens verden inntar en et annet standpunkt, et ikke-prinsipielt standpunkt.

Rolf Reikvam (SV): SV kommer til å gå imot innstillingen. Dette gjør vi til tross for at innstillingen er blitt vesentlig mindre kontroversiell enn proposisjonens formuleringer. Slik som innstillingen nå er blitt, vil fullmakten trolig ha liten praktisk betydning, så vi velger en prinsipiell innfallsvinkel til problemet.

Det er nå presisert at fullmaktsloven gjelder ikke-militære tiltak, og den er heller ikke ensidig knyttet opp til vedtak fattet av EU innenfor rammen av det utenrikspolitiske og sikkerhetspolitiske samarbeidet. Vi velger likevel å stemme mot, og vår begrunnelse er en kombinasjon av prinsipielle og pragmatiske grunner.

Først de prinsipielle grunnene. Denne typen fullmaktslov er uheldig fordi den avskjærer en forutgående åpen politisk debatt. Vårt demokrati og vårt folkestyre er under press, og det er flere symptomer på svekket tillit til folkestyret, bl.a. økende politikerforakt. Den utenrikspolitiske debatten er også nesten fraværende i det norske samfunn. Det er derfor viktig at vi ikke åpner for at viktige utenrikspolitiske beslutninger kan holdes unna den offentlige debatten. Dette vil helt sikkert ikke stimulere en debatt som vi sårt trenger.

Formuleringene i innstillingen åpner for at det kan iverksettes tiltak uten folkerettslig grunnlag, altså hvis noen legger ned veto i Sikkerhetsrådet. Dette er nytt i forhold til loven av 1968, og det er en prinsipiell, viktig nyorientering. Selv om flertallet, som saksordføreren har presisert, forutsetter konsultasjoner med Stortinget, blir

det etter vår oppfatning galt å gi Regjeringen en slik hjemmel i slike saker.

Så den rent pragmatiske innfallsvinkelen. Siden 1987 har det kun én gang vært vedtatt en omfattende lov, det vil si i 1999 med sanksjonene mot Rest-Jugoslavia. Erfaringene tyder derfor på at det er lite behov for den type fullmakt, og det er vanskelig å se at det vil oppstå situasjoner der hensynet til rask reaksjon går foran hensynet til åpenhet og offentlig debatt. Derfor mener vi at denne fullmakten ikke bør gis.

Utenriksminister Thorbjørn Jagland: Slik det er fremkommet i debatten og som det fremgår av proposisjonen, er siktemålet å muliggjøre hurtig norsk tilslutning til ikke-militære tvangstiltak i form av avbrytelse av økonomisk og annet samkvem hvor nasjonal iverksettelse ellers ville nødvendiggjort en særlov. Regjeringen har selvfølgelig ikke noe imot at det skjer en avgrensning mot militære aksjoner og at dette får uttrykk i selve lovteksten, selv om det ikke framstår som nødvendig, for det går jo fram av Grunnloven § 25 at man ikke kan iverksette militære aksjoner uten at Stortinget gir sitt samtykke. Regjeringen har selvfølgelig ikke her tenkt på militære aksjoner, for hvis den hadde gjort det, måtte man ha fremmet forslag om å endre Grunnloven, og det har jo ikke vært aktuelt her.

Siden tiltak også kan være aktuelle mot bevegelser eller persongrupper, er Regjeringen også enig i den foreslåtte presisering med tilføyelse av ordene «eller rørsler» i lovutkastets § 1. Regjeringen antar at initiativ til aktuelle tiltak hvor det ikke oppnås egnede vedtak i Sikkerhetsrådet, som regel vil komme opp innen rammen av EUs felles utenrikspolitiske og sikkerhetspolitiske samarbeid. Som nevnt, vil slike tiltak ofte også støttes av en bredere krets av land som også vil være nære samarbeidsland for Norge. Regjeringen ser imidlertid at det kan være situasjoner hvor det ikke lykkes å oppnå enighet om egnet tiltak internt i EU, men hvor tiltak støttes av land som står oss nær, både i og utenfor EU. Det kan derfor også være aktuelt for Norge å ta stilling til tilslutning til tiltak av slike toneangivende kretser med stater, selv om jeg også vil si at det er svært lite sannsynlig at det blir bred internasjonal enighet om noe som det ikke er bred enighet om i EU. Hvis det ikke er bred enighet i EU, må vi regne med at det er så kontroversielt at det heller ikke kan være bred enighet internasjonalt. Derfor er jeg glad for det som står i innstillingen, at i så tilfelle må man bringe det inn for Stortinget. Men jeg har altså ikke noe imot at denne presiseringen blir gjort.

Regjeringen har ikke noe imot komiteens endringsforslag, som knytter norsk tilslutning til internasjonale tiltak.

Så har jeg lyst til å si til slutt at jeg gjør oppmerksom på at lovforslaget foranlediger en avveining av hensynet til effektivitet og hurtighet når det gjelder våre reaksjonsmuligheter i en utenrikspolitisk krisesituasjon på den ene siden, og hensynet til innsyn og offentlighet ved en fullstendig lovbehandling på den annen side. Dette er et vanskelig prinsipielt spørsmål, og Regjeringen vil i sin vurdering av behovet for å utnytte denne delegering av lov-

givningsmyndighet derfor særlig ha for øye hvorvidt humanitære hensyn eller vesentlige aspekter knyttet til fred og sikkerhet i den enkelte krisesituasjon tilsier at tiltak vedtas uten opphold. Dette vil skje etter konsultasjon med Stortingets organer. Og for igjen å presisere: Det har aldri vært på tale å endre det fundamentale forhold at skal man iverksette militære tiltak, må man holde seg til Grunnloven.

Einar Steensnæs (KrF): Som jeg sa i mitt første innlegg, er det tre forhold som er særlig viktige under denne behandlingen. Det gjelder avgrensningen i § 1, det gjelder de demokratiproblemer knyttet til bruk av fullmakt som utenriksministeren nettopp var inne på, og det gjelder at en foreslår at virkeområdet for loven utvides til også å gjelde utenfor samarbeidet innenfor den felles utenriks- og sikkerhetspolitikk i EU.

Når det gjelder det første spørsmålet, om avgrensning i § 1, presiserte jeg i mitt innlegg at Regjeringens intensjon ikke har vært å utvide dette til militære aksjoner, men at formuleringen på ingen måte var avgrenset i forhold til intensjonen, og at det må være viktig for lovgiver å sørge for at det er mest mulig samsvar mellom lovens intensjon og det som faktisk står i lovens paragraf. Ved siden av dette, slik utenriksministeren også refererte til, har paragrafen fått en tilføyelse som går på at dette også kan gjelde angrep fra ulike geriljagrupper. Så i forhold til det som Kjell Engebretsen mente var en feil understreking fra min side, vil jeg si at jeg aldri har påstått at Regjeringen skulle ha andre intensjoner med dette. Men jeg mener at lovforarbeidet fra Regjeringens side på dette punktet ikke var godt, og at det var nødvendig å få rettet opp lovteksten i tråd med intensjonen.

Når det gjelder demokratiproblemet, er jeg glad for både det som er sagt i brevet fra utenriksministeren, og det som utenriksministeren også nå la til. Det er en avveining mellom på den ene side å ha en åpen demokratisk debatt om alle sider, og på den annen side å ta hensyn til de viktige forhold som gjelder en rask implementering av sanksjonsvedtakene i tråd med hva andre land gjør. Og når hensynet til en rask implementering er viktigere og mer vesentlig enn det som måtte komme av en slik åpen debatt, må en slik fullmakt kunne gis. Det er flertallets oppsummering.

Det substansielle i komiteens behandling går jo på dette med utvidelsen. Og jeg er glad for at det har fått bred tilslutning, at en ser at virkeområdet for en slik fullmaktlov også må kunne omfatte andre områder enn de som ligger innenfor EU. Men det er på helt klare, gitte premisser, hvor en forutsetter tilslutning fra våre nærmeste samarbeidspartnere innenfor forsvars-, utenriks- og sikkerhetspolitikken, som de fleste EU-land og USA.

Johan J. Jakobsen uttrykte til slutt at han mente at flertallet i grunnen var helt enig med mindretallet. Jeg tør påstå at mindretallet har hentet mange av sine argumenter fra flertallet, og det sier litt om den situasjonen, at en i store trekk faktisk er samstemt om hva som er nødvendig å presisere under denne behandling. Men i motsetning til mindretallet har altså flertallet kommet til at presiserin-

gen, innrammingen og den nye lovformuleringen er av en slik karakter at det må være mulig på forsvarlig vis å vedta det foreslåtte lovutkastet.

Kjell Engebretsen (A): Meget raskt – for det første: Saken slik den nå foreligger, er meget god, og komiteens flertall er meget fornøyd med de formuleringene som nå ligger der. Jeg må også her si at saksordføreren, som er identisk med komiteens leder, etter vår oppfatning har gjort en aldeles strålende jobb med det som har skjedd.

Det som gjorde at jeg reagerte som jeg gjorde, var at saksordføreren etter min oppfatning gav uttrykk for at etter komiteens behandling, hadde fullmakten til Regjeringen blitt innsnevret, altså at Stortinget hadde funnet at de ikke kunne gi Regjeringen den fullmakten som Regjeringen selv mente at den trengte, og at endringene i § 1 skulle ha gitt en slik effekt. Men nå forstår jeg at vi er enige om at denne behandlingen i Stortinget bare har vært av oppklarende karakter, språket er blitt litt annerledes, mens fullmakten til Regjeringen ligger på samme nivå som Regjeringen selv har signalisert at den hadde behov for.

Presidenten: Presidenten vil bare bemerke at oppklaringen i så fall har skjedd i Odelstinget.

Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1.

(Votering, se nedenfor)

Etter at det var ringt til votering i 5 minutter, uttalte

presidenten: Odelstinget går da til votering.

Votering i sak nr. 1

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til

l o v

om iverksetjing av internasjonale, ikkje-militære tiltak i form av avbrot eller avgrensning av økonomisk eller anna samkvem med tredjestatar eller rørsler

§ 1

Kongen kan treffe dei føresegnene som er naudsynte for at Noreg kan slutte seg til internasjonale, ikkje-militære tiltak i form av avbrot eller avgrensning av økonomisk eller anna samkvem med tredjestatar eller rørsler.

§ 2

Føresegner som er gjevne i medhald av denne lova, gjeld med dei innskrenkingane som følgjer av folkeretten eller av avtale med framand stat.

§ 3

Den som forsettleg bryt eller medverkar til brot på føresegner som er gjevne i medhald av denne lova, kan straffast med bøter eller fengsel inntil tre år, eller begge delar. Den som aktaust bryt eller medverkar til brot på føresegner som nemnt i første ledd, kan straffast med bøter eller fengsel inntil seks månader, eller begge delar.

§ 12 a i straffelova gjeld ikkje.

§ 4

Denne lova tek til å gjelde straks.

Presidenten: Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti har varslet at de vil gå imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 62 mot 9 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 15.51.10)

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Presidenten antar at Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti også her vil stemme imot. – Det bekreftes.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes med 54 mot 8 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.51.34)

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

S a k n r . 2

Referat

1. (61) Lov om endring i lov 18. juni 1965 nr. 4 om vegtrafikk (Ot.prp. nr. 40 (2000-2001))

Enst.: Sendes samferdselskomiteen.

Møtet hevet kl. 15.55.
